

MEGJEGYZÉSEK A MODERN KÖLTŐI NYELV SZINTAXISÁNAK NÉHÁNY KÉRDÉSÉRŐL

GYEGYUHINA L.

A dolgozat a vers sajátos szintaxisának néhány kérdését vizsgálja. A vers szintaxisa a költészet egyik legkevésbé tanulmányozott területe, melynek oka részben az anyag bonyolultsága (amely abból fakad, hogy figyelembe kell venni a vers sajátos – tematikus, ritmikai, intonációs, emocionális stb. – specifikumait, másrészt az elemzés metodikájának kidolgozatlansága).

A költői nyelv több kutatója, megállapítva a költői nyelv mondattanának kapcsolatát a ritmussal és intonációval, vizsgálat tárgyává téve egymásra gyakorolt hatásukat, a költői nyelv szintaxisának „egységévé” a verssort és a strófát teszi, kiemelve ugyanakkor „a kanonikus tagolást versre és strófára”, „a mondatrészek tradicionális elhelyezését” (B. Eichenbaum és mások).

Azonban a vers mondattanának ilyen megközelítése bizonyos pontosítást követel: 1. a verssorok strukturális típusainak rendkívüli változatossága miatt (a dolgozat hoz erre példákat), 2. a versszakok sajátosságai miatt (a strófák összeolvadnak; nem állandóak, egy mű keretein belül összefonódnak a strófikus és astrófikus formák, vers és szabadvers, vers és próza).

A XIX. és XX. század költészetének összevetése lehetővé teszi néhány tendencia megállapítását, amelyek jelentős változásokhoz vezetnek a költői szintaxis területén:

1. fokozott figyelem *a* szó iránt, amely lehet önálló jelentésű vagy segédszó, amely megmutatkozik a fontosnak tartott szó lexikai, ritmikai, metrikai vagy nyelvtani kiemelésében;

2. a költői nyelv a beszélt nyelvhez közeledik: a mondat tömörül, egyre általánosabbá válnak a mondat oly strukturális típusai, amelyek a beszélt nyelvre jellemzőek, úgy az egyszerű, mint az összetett mondatok szerkezete egyszerűbbé válik.